

SVENSK KÄRNKRAFT STÅR BÄTTRE RUSTAD INFÖR VINTEREN I ÅR

Efter förra vinterns problem med den svenska kärnkraften och höga elpriser diskuterades kärnkraften under en Energilunch hos Svensk Energi i slutet av november. Situationen i kärnkraften inför årets vinter är mycket bättre. Bristen på vatten i de nordiska magasinerna kan ändå ge höga elpriser.

SVENSK ENERGIS VD KJELL JANSSON inledde med en genomgång av driftläget för kärnkraften. Han sade att vi inom några dagar kan ha full kapacitet och att det kan vara nödvändigt med tanke på vattentillgången i de nordiska magasinerna. Cirka 17 TWh (miljarder kilowattimmar) saknas jämfört med ett normalläge så här års.

– Jag tror vi slipper de pristoppar som förra året dök upp under mindre än 10 av årets 8 760 timmar. Men prisläget kan ändå bli högt på grund av bristen på vatten, sa Kjell Jansson, framför allt om det blir kallt.

Prioriterar säker drift i vinter

Ingemar Engkvist, vd för E.ON Kärnkraft Sverige redogjorde för orsakerna till förra årets låga elproduktion från kärnkraftverken i Oskarshamn. Stora moderniseringsarbeten drog ut på tiden. Det kombinerat med kyla och begränsningar i elnäten från Norge gav höga elpriser. Nu prioriteras en säker vinterdrift och modernisering av Oskarshamn 2 skjuts fram i tiden.

Under åren 2006 till 2013 investerar E.ON 58 miljarder kronor i produktion och distribution av el, värme och gas. Av detta går 30 miljarder till kärnkraften för att enligt Ingemar Engkvist höja effekten, öka säkerheten och förlänga drifttiden.

Ringhals i rejäl upprustning

Även Vattenfall lägger stora pengar på upprustning av kärnkraften.

– Vi står inför den största revisionen någonsin i Ringhals 4 under år 2011.

Vi kommer bland annat att byta ånggeneratorer och högtrycksturbiner. Det blir en stor anspänning för Ringhals organisation, revisionen tar mellan tre och fyra månader, sade Vattenfalls Chief Nuclear Safety Officer Per-Olof Waessman.

Han erkände också ödmjukt att Vattenfall tidigare underskattat tidsåtgången för de stora moderniseringarna.

Finska reaktorer bättre än svenska?

Konsulten och pensionären Lars-Gunnar Larsson med ett långt kärnkraftsforflutet talade om skillnaderna mellan svensk och finsk kärnkraft. Det skiljer ca 5 procentenheter i tillgänglighet mellan Formark 1 och 2 och Finlands TVO 1 och 2 till de finska reaktorernas fördel.

Magnus von Bonsdorff som var vd för finska TVO 1970–1994 stämde in i Lars-Gunnar Larssons analys.

Långsiktig planering hemligheten i Finland?

– De finländska ägarna förväntar sig att få tillgång till baskraft till ett förutsägbart pris. För detta krävs långsiktig planering. Det är precis som med flygplan och stora båtar, som blir dyra för ägaren om de inte hålls igång, sade han.

Finska anläggningar planerar på tre nivåer. Stora reinvesteringar läggs upp på en tioårsplan, förebyggande underhåll och viktiga ändringar kartläggs i en treårsplan och till sist görs en detaljplan för de kommande två årens revisionsavställningar, inklusive modernisering och effekthöjning.

Troligen hjälper det enligt Magnus von Bonsdorff till att den finska indu-

Foto: Forsmark, Vattenfall

strin är delägare i kärnkraften. Det finns helt enkelt inte utrymme för missar när det gäller att producera baskraft i jämn takt.

Kärnkraftens slutår i Sverige har påverkat

En bidragande orsak till skillnaderna i svensk och finsk kärnkraft togs till sist upp av E.ON:s Ingemar Engkvist:

– I år 2010 skulle all kärnkraft ha varit stängd i Sverige, det har också minskat ungdomars lust att vilja jobba med kärnkraft. Finland har inte haft något slutdatum för kärnkraften och har därför kunnat vara mer aggressiv i sina reinvesteringar.

KALLE LINDHOLM
kalle.lindholm@svenskenergi.se

ELMARKNADEN FUNGERAR!

Under Svensk Energis Nya Elmarknadsdagar i Stockholm i slutet av november, talade Runar Brännlund, professor i nationalekonomi vid Umeå universitet, under rubriken "Hur fungerar elmarknaden – egentligen?". Hans slutsats var att elmarknaden fungerar.

– DEN REALA ELMARKNADEN

är tillsammans med bensin och tåg en av de mest utskälda marknaderna i Sverige. Att man retar sig så på elmarknaden tror jag bottenar i att man som kund inte kommer undan, det finns inga alternativ, sade Runar Brännlund.

Han citerade en undersökning gjord av Storuman Energi som gör gällande att sex av tio svenskar tycker elmarknaden fungerar dåligt, och sade att det oftast är en fråga om elpris.

– Men det är att förenkla, man måste först bestämma sig för vad som menas med en fungerande elmarknad. Svaret varierar beroende på vem som får frågan, industrikunder menar att marknaden fungerar om de har god tillgång på el och får ett lägre pris än konkurrenterna. Hushållskunder å sin sida svarar att kravet är låga priser och att leveransavtal och elräkningar är begripliga. Vi nationalekonomer definierar fungerande marknad med att det finns fri konkurrens i alla led – och därmed en effektiv allokering av resurser.

Runar Brännlund sade att de avgörande faktorerna för en fungerande elmarknad är hög och stabil produktionskapacitet, möjligheter att transportera el billigt mellan regioner och länder samt konkurrens i produktions- och leverantörsleden.

Politiska beslut påverkar

– När elmarknaden avreglerades 1996 trodde många att det skulle leda till lägre elpris, så har det inte blivit. Blir då slutsatsen att marknaden inte

Runar Brännlund, professor i nationalekonomi vid Umeå universitet.

fungerar? Nej, det är precis tvärtom, efterfrågan och utbud styr och vi får priskryss, marknaden fungerar, fortsatte Runar Brännlund.

Han sade att vi på kort sikt kan förvänta oss stora prisfluktuationer.

Hur stora beror på priskänsligheten hos utbud och efterfrågan.

– Effekten av de här fluktuationerna kan minskas med timmätning, eftersom kunderna då kan använda mer el när den är som billigast. Vi kan också öka utbudet genom mer import – och export – av el.

Runar Brännlund visade en bild som tydliggör att en stor del av elpriset till hushåll består av skatter och avgifter – som har beslutats av det politiska systemet.

– Elskatten har ökat från 6 till 46 %. Han sade att för industrin ser dock bilden annorlunda ut.

– De har i likhet med hushållen haft en stabil prisutveckling fram till 2003, därefter en kraftig prisökning på grund av integrerad elmarknad och fördubblat pris på kol. 2005 kom en ny prisstegring till följd av EU:s beslut att sätta ett pris på koldioxid, det resulterade i ett högre elpris till industrikunderna.

Elmarknaden fungerar

Hans slutsats var att elmarknaden fungerar eftersom priset på el stiger vid hög efterfrågan och lågt utbud. Men han betonade att klimat- och energipolitiska beslut har en stor roll i högre elpris i form av skatter, avgifter och beslut för och emot olika kraftslag.

INGER ABRAHAMSON

inger.abrahamson@svenskenergi.se

Svensk Energi: "DET MÅSTE BLI LÄTTARE ATT PRODUCERA EL I HEMMET"

Foto: iStockphoto

Annica Lindahl, arbetar med elmarknadsfrågor och vikerier som regionchef i region Mitt.

Matz Tapper, teknikanvarig på Svensk Energis nätenhet.

Svensk Energi vill se regelförslag som underlättar för kunden att producera el i hemmet. De förslag som tagits fram nyligen av Energimarknadsinspektionen om nettodebitering av el går inte i den riktningen. Nettodebitering måste tydligare ske på kundens villkor.

SVENSK ENERGI KONSTATERAR att hemproducerad el, där slutkunder med hjälp av mycket små anläggningar – solcellsanläggningar och små vindkraftverk – producerar el främst för egen förbrukning, är en mycket stark trend i samhället. Det bottnar bland annat i ett ökat intresse i samhället för energieffektivisering och att elpriset upplevs som högt. Dessutom vill många kunder dra sitt strå till stacken i klimat- och miljöarbetet.

Annica Lindahl som har lett arbetet med hemproducerad el hos Svensk Energi har klara åsikter om att villkoren måste ändras:

– Dagens regelverk innebär att det ställs samma krav på ett hushåll som producerar sin egen el som på en stor anläggning, till exempel ett vattenkraftverk. Det måste utgå mycket mer från kunden säger hon och fortsätter:

Blanda bara in elnätsföretaget

– Vi anser att nettodebitering av hemproducerad el alltid måste utgå från

kundens behov och egna val. Sådan här elproduktion bör kunna jämföras med energieffektivisering och hanteras mellan elnätsföretaget och kunden, utan rapportering till elhandelsföretag. EI:s förslag till nya regler om nettodebitering för småskalig elproduktion fördröjer utvecklingen.

Med nettodebitering menas att el-kunder med egen elproduktion debiteras en förbrukning baserad på nettot av uttagen och inmatad el under en viss tidsperiod. Kunderna kan tillgodoräkna sig en större del av den egna produktionen om man debiterar per månad.

Energimarknadsinspektionens (EI) har efter ett regeringsuppdrag lämnat ett förslag i november. EI föreslår att det införs en skyldighet för elnätsföretag att kvitta uttagen och inmatad el per månad för kunder (med säkringsstorlek på högst 63 A) som är nettoförbrukare av el per kalenderår.

Skattelagstiftningen ett problem

Gällande skattelagstiftning medger inte

att elhandelsföretaget kan kvitta på samma sätt. Dock kan enskild kund, som har egen produktion, sluta avtal om försäljning av eventuellt överskott direkt med ett elhandelsföretag.

Skatt och moms får inte kvittas

EI konstaterar att det enligt nuvarande skattelagstiftning inte är tillåtet att kvitta skatt och moms, men i stället för att ge förslag på ändringar i lagstiftningen för att möjliggöra detta föreslås att regeringen ger Skatteverket i uppdrag att utreda möjligheten att ändra skatte-reglerna, så att nettodebitering också kan omfatta energiskatt och moms.

Matz Tapper, teknikanvarig på Svensk Energis nätenhet, säger:

– Branschen tycker att det är olyckligt att utredningen inte tagit fram ett fullständigt förslag som möjliggör en full nettodebitering. Så enkelt som möjligt för alla inblandade parter – inte minst kunderna – har varit vårt mål. Genom att skattefrågan nu hänvisas vidare till Skatteverket dröjer det ytterligare minst ett år innan elkunderna, som redan har väntat länge, får ett slutligt besked om villkoren.

INGER ABRAHAMSON

inger.abrahamson@svenskenergi.se

Vägen fram till en europeisk elmarknad

EU-KOMMISSIONEN har nu stakat ut färdriktningen för den fortsatta utvecklingen fram emot förverkligandet av den europeiska elmarknaden. Energieffektivisering är en självklar del i strategin fram emot år 2020, givetvis för att spara resurser. Minst lika viktigt är hur Europas elnät ska utvecklas för att nå målet om ett fritt elflöde utan flaskhalsar över nationsgränserna – till gagn för elkunderna.

Svensk Energi har en viktig roll att bevaka och påverka utvecklingen på plats i Bryssel. Skälet är givetvis att nästan all ny lagstiftning har sitt ursprung i EU-arbetet. Och det handlar om att vara med tidigt i processen för att kunna påverka.

Klimatfrågor, försörjningstrygghet och konkurrens är exempel på viktiga frågor, som berör oss alla på hemmaplan i Sverige, som påverkas av besluten i Bryssel.

TVÅ FÄRSKA RAPPORTER KOM UNDER NOVEMBER MÅNAD I ÅR

Infrastrukturpaketet – *”Energy infrastructure priorities for 2020 and beyond – a Blueprint for an integrated European energy network”*. Europa står inför gigantiska investeringar. EU-kommissionen menar att 200 miljarder euro behöver investeras för att el- och gasnäten i Europa ska hålla en acceptabel standard till år 2020.

I paketet beskrivs ambitionerna med att säkerställa att transportvägarna är rustade för framtida behov och krav. Inom el-sektorn har fyra prioriterade korridorer pekats ut:

1. Ett nät för havsbaserad vindkraft i Nordsjön och förbindelse till Nord- och Centraleuropa
2. Förbindelser i sydvästra Europa
3. Förbindelser i centrala Östeuropa och Sydösteuropa
4. Integration av den baltiska elmarknaden i den europeiska marknaden

Energistrategi 2020 – *”A strategy for competitive, sustainable and secure energy”*. Här beskrivs hur det ambitiösa kommande arbetet ska utformas. Och framför allt hur man går från ord till handling.

Den övergripande strategin är formulerad i fem tydliga och prioriterade områden som i sin tur har en rad underliggande prioriteringar; Energibesparingsåtgärder, Integrerad inre marknad, Leveranssäkerhet, Nödvändigheten av ett tekniskifte och Starkt internationellt samarbete.

Nästa viktiga besked från EU-kommissionen på energiområdet väntas i början av nästa år. Det är den uppdaterade **handlingsplanen för Energieffektivisering**, som väntas komma under februari 2011. Under alla förhållanden kommer den att medföra konsekvenser för såväl energibranschen i allmänhet som för de enskilda energibolagen.

Redan nu kan man bland annat i Energistrategin för år 2020 utläsa de underliggande och förväntade prioriteringarna i beskrivning av hur man avser att uppnå ett energieffektivt Europa: investeringsstöd för energiföretag, stöd till indu-

strin för ökad konkurrenskraft genom energieffektiviseringsåtgärder, energieffektiviseringsåtgärder inom produktion och distribution genom t ex satsningar på kraftvärmeproduktion, fjärrvärme och fjärrkyla och kraftfulla tag på implementering och uppföljning av nationella energieffektiviseringsplaner.

SYLVIA MICHEL
SVENSK ENERGIS REPRESENTANT I BRYSSEL

Sylvia Michel arbetar med bevakning och påverkan i Bryssel.